

**Toolbox voor zij-instromers
in land- en tuinbouw
Werkboek**

Toolbox voor zij-instromers

in land- en tuinbouw

Werkboek

A woman wearing a white hat and a striped shirt is kneeling in a field, tending to green plants. The background is a bright, sunny outdoor setting with lush greenery.

VOORWOORD

Je overweegt om professioneel landbouwer te worden? Mooie keuze! Want we hebben landbouwers nodig! De gemiddelde leeftijd van onze actieve landbouwers stijgt en overname door de volgende generatie van bestaande bedrijven is lang niet altijd vanzelfsprekend. Er is dus zeker nood aan 'nieuwe' landbouwers. Zij-instromers die niet opgegroeid zijn op een land- of tuinbouwbedrijf, maar die wel de stap willen zetten om zelf professioneel actief (hoofd- of bijberoep) te worden in deze boeiende sector. Die stap is echter geen kleintje. De land- en tuinbouwsector kent een specifieke wetgeving en daarnaast ook heel wat uitdagingen.

Zelf een land- of tuinbouwbedrijf uitbaten klinkt vaak idyllisch. En het is ook een mooie stiel. Maar er komt heel wat bij kijken. Binnen het project 'Meer korte keten op ons bord' slaan het Steunpunt Korte keten en het CSA-netwerk de handen in elkaar om handvaten te bieden om je onderneming succesvol te starten. Dankzij de financiële middelen van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij is er een toolbox beschikbaar voor elke starter of zij-instromer in land- en tuinbouw.

Dit werkboek vormt samen met de infobrochure en de EMBO, evaluatiematrix voor bedrijfsvoering en ondernemersskills, een toolbox voor nieuwe starters in land- en tuinbouw. Je kan op een interactieve manier bijleren door allerlei oefeningen en opdrachten die je op eigen tempo kan maken. Dat kunnen eenvoudige documenten zijn om in te vullen, maar ook open vragen die aanzetten tot nadenken, probleemoplossingen, ... Je wordt aangemoedigd om na te denken en te communiceren met betrokkenen, waardoor het leren efficiënter wordt.

Hopelijk vormt dit een startpunt van een mooie, succesvolle carrière in land- of tuinbouw!

Voor meer info kan je terecht bij het CSA-netwerk en het Steunpunt Korte Keten.

INHOUD

Opdracht 1: Motivatie	5
Opdracht 2: Missie, visie en waarden	9
Opdracht 3: Heb ik (nu) tijd? Is dit het geschikte moment?	11
Opdracht 4: Heb ik een locatie en/of grond ter beschikking	13
Opdracht 5: GEOPUNT	15
Opdracht 6: Financieel plan, investeringen en afschrijvingen	19
Opdracht 7: Klanten en leveranciers	22
Opdracht 8: Inschrijven in de KBO	23
Opdracht 9: Registratie als landbouwer bij Agentschap Landbouw en Zeevisserij	24
Opdracht 10: Omgevingsvergunning:	26

OPDRACHT 1

Motivatie

In de EMBO, de zelfevaluatie-test, werd al gepolst naar je motivatie om actief te zijn in de korte keten. Maar zien anderen het jou ook doen? En klopt het beeld dat je van jezelf hebt? Je kan aan de slag met een lijst open vragen. Of je kan vragen om kernwoorden aan te duiden in de woordenwolk.

Probeer met zoveel mogelijk mensen te spreken. Zorg voor een goede mix van gesprekspartners. Denk aan familie, vrienden, burens of collega's. Kader het gesprek, zorg ervoor dat mensen op hun gemak zijn en zeg dat er geen foute antwoorden zijn. Bereid je voor op eventuele onverwachte antwoorden en dat de antwoorden subjectief zijn. Het hangt af van de situaties of mate waarin ze jou kennen. Maar weet dat je het meeste hebt aan de kritische, constructieve stem!

OPDRACHT 1

Motivatie: vragenlijst reflectie

Hoe zou je mij in drie woorden omschrijven?

Wat zijn volgens jou mijn sterktes?

Kan je een voorbeeld geven van een situatie
wanneer ik 'in mijn element' was?

Waar moet ik op letten, wat is mijn valkuil?

OPDRACHT 1

Motivatie: vragenlijst reflectie

Waar kan ik nog beter in worden, wat zou je me graag zien doen?

Wat wens je me toe?

OPDRACHT 1

Motivatie: woordenwol

OPDRACHT 2

Missie, visie en waarden

Met het business model canvas heb je een goede tool in handen om alle aspecten van je onderneming in kaart te brengen. Maar eigenlijk hebben we een stap overgeslagen. Eerst moet je voor jezelf helder krijgen wat jouw missie, visie en waarden zijn. Goed weten wat je drijft kan helpen om op moeilijke momenten toch door te zetten. En je kan er ook naar teruggrijpen wanneer je voor belangrijke keuzes staat op je bedrijf. Bovendien is het handig om “jouw verhaal” in te oefenen zodat je jezelf goed kan voorstellen en partnerschappen aangaan op basis van gedeelde waarden. En tot slot zijn deze drijfveren de basis van een authentieke communicatie, onder andere met je klanten. Belangrijk genoeg dus om de tijd te nemen om hierover na te denken.

Een bekende insteek is de ‘Golden Circle’ van Simon Sinek. In plaats van meteen te gaan kijken WAT we willen aanbieden, stelt dit model dat je eerst moet kijken naar het WAAROM je doet wat je doet of wil doen. Als je drijfveer duidelijk is kan je kijken naar HOE je je doelen kan bereiken. En volgens het model komt pas in een volgende stap de vraag WAT je dan precies gaat aanbieden.

Sommige mensen vinden het gemakkelijk om dit neer te schrijven, maar het is ook niet abnormaal als dit niet zomaar uit je pen rolt. Als je het lastig vindt om dit te formuleren en helder te krijgen, sla het dan vooral niet zomaar over. Je kan hier cursussen voor volgen of je laten begeleiden om dit helder te krijgen.

OPDRACHT 2

Probeer eens, uit de losse pols, de drie stappen te omschrijven.
Let ook op welke van de drie stappen je het moeilijkst vindt om uit te schrijven.

Waarom?

Hoe?

Wat?

OPDRACHT 3

Heb ik (nu) tijd? Is dit het geschikte moment?

Een landbouwbedrijf runnen vraagt veel van je tijd en energie. En tijdens de opstartjaren is dat nog meer. Het is logisch dat je je project wil doen slagen, maar je mag ook je andere engagementen niet uit het oog verliezen. Met deze oefening kan je inschatten hoeveel tijd je aan je bedrijf kan en wil besteden. Kom je niet rond, dan kan je nagaan waar en wanneer je hulp nodig hebt van anderen.

Overloop welke taken en activiteiten je op een normale dag wil doen, zowel voor je werk als alle anderen (slaap, persoonlijke verzorging, zorg voor kinderen, ...). Schat per taak in hoeveel tijd dit in beslag neemt. Vergeet ook niet de tijd die je wil besteden aan ontspanning. En bedenk dat ook veel kleine dingen samen ook een hap nemen uit je dag.

OPDRACHT 4

Heb ik een locatie en/of grond ter beschikking?

Als je aan landbouw wil doen, is het logisch om aan (landbouw-)pacht te denken om over grond te kunnen beschikken. De pachtwet voorziet ruime bescherming voor de pachter en aantrekkelijke pacht prijzen. Maar net omwille van de strikte wetgeving zijn er eigenaars van landbouwgrond die weigerachtig staan tegen het verpachten van hun grond. Naast pacht zijn er ook nog een aantal andere vormen om over grond te kunnen beschikken. In je zoektocht naar beschikbare grond moet je goed afwegen welke criteria voor jou belangrijk zijn.

Wil je absolute zekerheid en baas zijn over je eigen grond, dan moet je zelf eigenaar worden. Besef dat de aankoop van de grond vaak niet binnen één landbouwcarrière terugverdiend kan worden. Een andere formule die langdurige zekerheid biedt is erfpacht. De looptijd van een erfpacht is tussen de 15 en de 99 jaar, en kan ook vernieuwd worden. Erfpacht wordt enkel ingezet voor heel specifieke situaties en specifieke bestemmingen. Je hebt niet de vrijheid van keuze wat en hoe je wil werken, wat maakt dat het voor landbouwgebruik zelden voorkomt. We nemen het hier wel mee op voor de volledigheid. Een pachtovereenkomst heeft een looptijd van minimum 9 jaar. Er bestaat zelfs de mogelijkheid om een pacht af te sluiten voor de rest van de loopbaan van de pachter, met een minimum van 27 jaar. Verpachters kunnen hun pachter niet opleggen wat of hoe er geteeld moet worden, wat veel vrijheid geeft aan de pachter. Een overeenkomst van gratis gebruik of een bezetting ter bede biedt de minste zekerheid. Je kan dan wel voordelig over de grond beschikken, maar zodra de eigenaar andere plannen heeft kan hij de overeenkomst stopzetten. Een seizoenspacht of cultuurcontract loopt het minst lang. Hierbij treft de ene landbouwer alle voorbereidingen voor de komende teelt, maar worden alle volgende bewerkingen overgelaten aan een andere boer. Deze onderhandse overeenkomst wordt per definitie enkel tussen twee landbouwers afgesloten, en voor minder dan één jaar.

Pachtcontracten zijn gebonden aan maximale toegestane prijzen. Deze worden berekend door het niet-geïndexeerd kadastraal inkomen van het perceel te vermenigvuldigen met een coëfficiënt. Deze coëfficiënt geldt per landbouwstreek (zie Geopunt) en wordt bepaald door de pacht prijzen commissie (een overlegorgaan met vertegenwoordigers van landeigenaren, landbouw en de overheid). De prijzen voor een seizoenspacht zijn vrij, en in de praktijk ook veel hoger. De prijzen voor erfpacht of de aankoop van een eigendom zijn afhankelijk van de specifieke situatie.

OPDRACHT 4

Overeenkomsten van langer dan 9 jaar moeten via een authentieke akte en dus door een notaris vastgelegd worden. Dit zorgt ervoor dat de overeenkomst ook tegenstelbaar is aan derden, maar er hangt ook een prijskaartje aan vast. Overeenkomsten van kortere duur, of verlengingen kunnen via een onderhandse overeenkomst tussen de betrokken partijen geregeld worden.

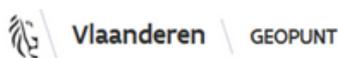
Noteer in het overzicht welke vorm de meeste voordelen (+) of nadelen (-) biedt en omcirkel het criterium dat voor jou het meest van belang is.

	Pacht	Seizoens pacht	Gratis gebruik	Erfpacht	Eigendom
Looptijd/ zekerheid					
Prijs					
Overeen- komst					
Extra					

Nuance: de juridische vorm waardoor je kan beschikken over grond, is geen vrijgeleide om eender wat te kunnen doen op het perceel. Ongeacht de overeenkomst blijf je gebonden aan alle regelgeving.

OPDRACHT 5

GEOPUNT

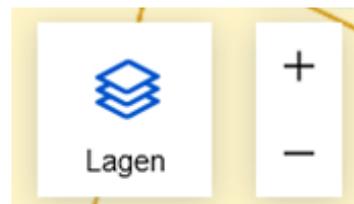

GEOPUNT Algemene kaart

Via de website [GEOPUNT](https://www.geopunt.be) kan je heel wat informatie opzoeken over een specifiek perceel. Het is altijd nuttig om dit eens te proberen, zowel als je al over grond beschikt, als over het perceel van je dromen.

1. Adres

- Vul op het startscherm linksboven het adres van het perceel in.
- Heb je geen exact adres dan kan je:
 - inzoomen met je muis
 - of met het plusteken rechts onderaan.
- Vervolgens kan je verschillende kaarten als laag over het plan leggen via de knop 'Lagen' rechts onderaan.

2. Luchtfoto

- Klik op de knop 'Lagen',
- Dan op de knop '+ Lagen toevoegen'.
- Kies in het menu:
 - 'Basiskaart, luchtfoto en adres'
 - Dan voor 'luchtfoto's'
 - Danvoor 'Middenschaling, winteropnames' voor de meest recente luchtfoto's.
- Met het oogje kan je geselecteerde lagen aan of Ouitzetten.
- Als je op de drie puntjes klikt krijg je nog meer mogelijkheden.
 - Je krijgt meer informatie over de kaart, je kan de kaart vervagen of verwijderen.

3. Kadastrale gegevens

- Door te klikken op je perceel, opent er links een informatiescherm.
- Onder het menu 'Kadastrale informatie' kan je zien hoe het perceel bekendstaat bij de overheid. Meestal volgens een vast stramien met de gemeente of deelgemeente, een afdeling, sectie en perceelnummer.
- Door deze unieke code kan er geen verwarring zijn met andere percelen. Het is dan ook deze code die gebruikt wordt om het perceel te identificeren bij een verkoop of vergunningsaanvragen.

4. Gewestplan

- Klik opnieuw op '+ Lagen' toevoegen via de knop 'lagen'.
- Kies in het menu 'Bouwen en Wonen, Ruimtelijke ordening, Gewestplan'.
- Je ziet dan de kleuren van de verschillende bestemmingen:
 - rood voor woongebied
 - geel voor recreatie
 - groen voor landbouw en natuur.
- Als je op de kaart op jouw perceel klikt, dan opent er links een scherm met informatie.
- Via 'gewestplan' kan je zien wat de bestemming was volgens het originele gewestplan.
- Opgelet! Vaak is de bestemming achteraf al gewijzigd via bijzondere plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen.

OPDRACHT 5

5. Overstromingsrisico

Klik opnieuw op + Lagen toevoegen.

Kies in het menu Bouwen en Wonen, Overstromingsrisico, Watertoets. Afhankelijk van de gekozen kaart zie je het advies of de overstromingsgevoelige gebieden aangeduid. Als het perceel niet aangeduid staat is het uiteraard geen garantie dat het nooit kan gebeuren. Maar andersom geldt dit natuurlijk wel: als er geen grote ingrepen gebeurd zijn om het risico op overstromingen te beperken, dan is de kans groot dat het perceel in de toekomst nog wel eens te maken zal krijgen met wateroverlast. Het is dan wijs om hiermee rekening te houden bij de inplanting van gebouwen, constructies of aanplantingen.

6. Landbouw

Klik opnieuw op + Lagen toevoegen.

Kies in het menu Landbouw, visserij en economie, Landbouw.

In dit menu vind je heel wat nuttige kaarten terug.

1. De kaart met Gebiedstypes nitraat mestdecreet bakent af hoe streng de mestwetgeving is op basis van de ligging. De kaart geeft via een kleur weer in welk gebiedstype het perceel gelegen is (groen, geel, oranje en rood). Je kan de informatie ook opvragen door op het perceel te klikken. Je krijgt dan opnieuw via het linker scherm meer informatie.
2. Via de kaarten Landbouwgebruikspercelen kan je kijken welke teelten er in het verleden aangegeven werden in de verzamelaanvraag. Deze informatie kan nuttig zijn om de mogelijkheden van dit perceel te onderzoeken, of in het kader van teeltwisseling.
3. De kaart Landbouwstreken geeft de officiële indeling van België in de verschillende streken weer: Kempen, Zandleem, Zandstreek, Polders, Leemstreek. Deze informatie komt van pas bij de berekening van de inkomstenbarema's of voor de berekening van pachtprizen.

7. Bodem

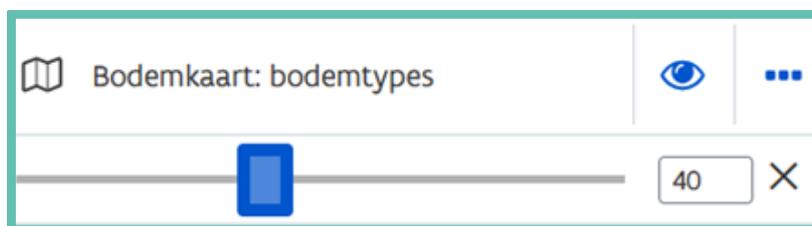
Klik opnieuw op + Lagen toevoegen.

Kies in het menu Natuur en Milieu, Bodem, Bodemtypes. Deze kaart geeft een verfijning weer van de verschillende bodemtypes in de streek. Deze inschatting is opgemaakt op basis van steekproeven, maar geeft toch een goede indicatie.

Voor deze kaart is het handig om de functie transparantie te gebruiken. Bij het hoofdmenu Lagen kan je via de drie puntjes kiezen voor de knop transparantie. Door de transparantie groter of kleiner te maken kan je beter de onderliggende kaart of luchtfoto zien.

OPDRACHT 5

Ook hier kan je door te klikken op het perceel meer informatie oproepen.

- In het linker scherm kan je op 'bodemtypes' klikken.
- Je krijgt dan de afkorting van het bodemtype te zien, samen met de uitleg waarvoor dit staat: landbouwstreek, vocht, structuur en opbouw.
- Als je verder naar onder scrolt krijg je bij Eenduidige legende ook een inschatting waarvoor deze gronden geschikt zijn.
- Extra: als bonus zijn er voor de liefhebbers ook historische kaarten.
 - Klik opnieuw op '+ Lagen toevoegen'.
 - Kies in het menu 'Historische kaarten'.
 - Via deze weg kan je op zoek naar de bestemmingen van de gronden in een ver verleden, of de ligging van oude buurtwegen.

OPDRACHT 5

GEOPUNT

Adres of ligging van het perceel dat je wil opzoeken:

Kadastrale gegevens:

Bestemming volgens het gewestplan:

Overstromingsrisico:

Bodemtype:

Landbouwstreek:

Gebiedstype nitraat mestwetgeving:

Landbouwgebruik:

OPDRACHT 6

Financieel plan, investeringen en afschrijvingen

Je hoeft als ondernemer geen boekhouder te zijn, maar een minimale basiskennis is toch een vereiste. Een belangrijk concept is een afschrijving.

De portemonnee is vaak een bepalende factor bij de afweging van de aankoop van een machine. De aanschaf van bepaalde machines zou het werk vergemakkelijken, sneller laten gaan en het is vaak minder belastend voor het lichaam. Maar de middelen zijn vaak beperkt, zeker bij een opstart. Maar je moet leren denken als een ondernemer en onderscheid maken tussen het betalen van een investering (uitgave) en de jaarlijkse kost van een investering.

In een kasboek noteer je in het jaar van aanschaf een uitgave. Er werd iets gekocht en dat moet betaald worden. Maar deze aankoop zal meerdere jaren gebruikt worden en de waarde ervan zal dalen per jaar dat het gebruikt wordt. Dan is het maar correct om deze waardedaling als kost te verdelen over alle jaren dat de investering gebruikt gaat worden. Doe je dat niet, dan zou dit een heel vertekend beeld geven in de berekening van je inkomen: in het jaar van de uitgave zou je niet veel verdienen, alle andere jaren net wel. Terwijl bedrijfseconomisch (boekhoudkundig) de kost elk jaar dezelfde is. Ook voor de kostprijsberekening van producten is het correcter om rekening te houden met afschrijvingen.

Je maakt de afweging om een klepelmaaier aan te schaffen. Waar je met de tractor kunt komen, kan je met de klepelmaaier het gras kort houden en moeten je niet meer met de simpele grasmachine langs. Het zou ook helpen om gewasresten te verkleinen. Maar het is wel een investering.

VERSTEK				DEPORTABLE	
Fun80-Dep	100	12 30	142	24	1.911 €
Fun106-Dep	120	12 30	130	32	1.954 €
Fun132-Dep	155	12 30	145	40	1.998 €
Fun158-Dep	180	22 30	165	48	2.235 €

OPDRACHT 6

Vervolgens moet je inschatten hoelang deze machine zal gebruikt kunnen worden. Over deze periode ga je de aanschaf afschrijven. Voor een machine als deze kan je 10 jaar nemen. Een aankoop van €2000, die afgeschreven wordt over 10 jaar, geeft een jaarlijkse afschrijving van €200. Elk jaar dat je deze machine gebruikt, hou je rekening met een kostprijs van €200 die je van de inkomsten aftrekt om het resultaat te berekenen.

Er bestaan afschrijvingstabellen voor verschillende soorten investeringen. Voor computers gebruikt men een afschrijvingstermijn van 3 jaar, rollend materieel 5 jaar en kantoorgebouwen 33 jaar. Afhankelijk van de situatie kan je argumenteren waarom je afwijkt van de gebruikelijke termijn. Maar als je de termijn te lang neemt, dan bestaat de kans dat de machine onbruikbaar wordt voor het einde van de afschrijvingstermijn. De resterende afschrijvingen moet je dan in één keer als kost nemen. Neem je de afschrijvingstermijn te kort, dan geeft dat hoge afschrijvingsbedragen en dus een vertekend beeld bij bijvoorbeeld kostprijsberekening.

Bij de aanschaf van een investering kan je ook de vraag stellen: koop ik iets tweedehands of nieuw? Op zich is er niets mis met tweedehands, tenminste als je goed weet wat de gangbare prijzen zijn, je technisch aangelegd bent om in te schatten of de machine nog bruikbaar is en je er rekening mee houdt dat je misschien meer kosten zal hebben voor onderhoud en wisselstukken. Om de keuze te maken tussen nieuw en tweedehands speelt ook het financiële een rol. De afschrijving bepaalt de jaarlijkse kostprijs. Tweedehands machines schrijf je ook af maar over een kortere termijn.

2dehands

Beschrijving
Klepelmaaier Van Daele ,1,50m, in perfecte staat
Belgische fabrikant, onverslijtbaar,

Je hebt een aanbieding gezien van een tweedehands klepelmaaier. Op basis van de staat, leeftijd en onderhoud van de machine schat je in dat je de klepelmaaier zeker nog 3 jaar zal kunnen gebruiken op je bedrijf.

Hoeveel mag deze machine kosten als je dezelfde afschrijving als kostprijs in je boekhouding wil inbrengen als bij de toepassing hierboven?

In een afschrijvingstabel kan je een overzicht bijhouden. Probeer voor jouw (nieuwe) activiteit op te lijsten welke investeringen nodig zijn. Voor elke investering maak je een raming van de prijs en een inschatting van de levensduur. Op die manier heb je zicht op de jaarlijkse afschrijvingskost.

OPDRACHT 7

Klanten en leveranciers

Samenwerken met collega's kan heel interessant en inspirerend zijn. Ook al baat je verschillende bedrijven uit of lopen de visies wat uiteen, uiteindelijk maken ze ook deel uit van dezelfde sector. Vaak kunnen zij je helpen, zowel met praktische zaken als met een slimme tip of doorverwijzing. Het belang van een goed netwerk kan niet onderschat worden. Je kan al starten met het in kaart brengen van potentiële partners. Denk ook na over wat zij jou te bieden hebben en wat jij hen te bieden hebt.

Daarnaast kan netwerken met andere belanghebbenden je ook heel wat opleveren. Denk bijvoorbeeld aan de lokale loonwerkers, veeartsen, leveranciers, lokale winkeliersvereniging, landbouwraad, schepen van landbouw, Landelijke Gilde of Ferm, lokaal krantje, burens, ...

Organisatie of persoon	Contactgegevens	Activiteiten/ samenwerking

OPDRACHT 8

Inschrijving in de KBO

De Kruispuntbank van Ondernemingen groepeerde alle publieke informatie over ondernemingen en haar vestigingen. Via KBO Public Search kan iedereen die raadplegen. Je kan zoeken op ondernemingsnummer, op naam, op activiteit of op adres.

Bij de inschrijving bij de KBO, moet je je activiteiten aangeven. Alle mogelijke activiteiten hebben een eigen nummer en omschrijving. Het is de bedoeling die codes op te geven die het best aansluiten bij wat jij gaat ondernemen. Dat kan aan de hand van een lijst of een zoekterm via de toepassing "Nacebelcode(s) zoeken".

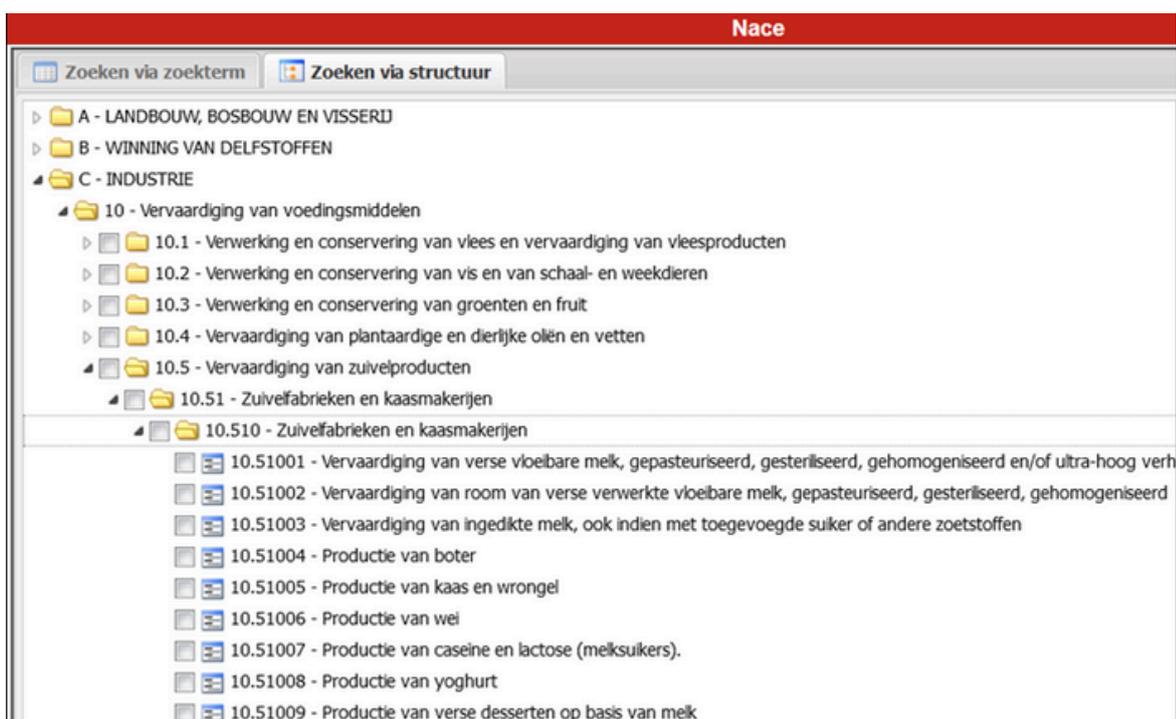
Als je bijvoorbeeld aan het verwerken van melk denkt, en als zoekterm "kaas" intypt, krijg je onderstaand scherm. Je kan dan gaan preciseren welke activiteit je voor ogen hebt door op het plusje naast de Nace-code te klikken.

The screenshot shows the 'Nace' search interface. At the top, there are two tabs: 'Zoeken via zoekterm' (selected) and 'Zoeken via structuur'. Below the tabs is a search bar with the text 'kaas'. The search results are displayed in a table with two columns: 'Nace' and 'Titel'.

Nace	Titel
47.291	Detailhandel in zuivelproducten en eieren in gespecialiseerde winkels
10.51005	Productie van kaas en wrongel
46.33101	Groothandel in zuivelproducten (melk, boter, kaas, enz.)
46.331	Groothandel in zuivelproducten en eieren
10.510	Zuivelfabrieken en kaasmakerijen
28.930	Vervaardiging van machines voor de productie van voedings- en genotmiddelen

Je kan ook via de structuur zoeken, en tekens een niveau afdalen door op het pijltje naast de code te drukken. Ook op die manier komen we tot de gewenste codes.

The screenshot shows the 'Nace' search interface with the 'Zoeken via structuur' tab selected. The search bar is empty. The results are displayed as a tree structure of folders and items. The tree is expanded to show the following structure:

- A - LANDBOUW, BOSBOUW EN VISSERIJ
- B - WINNING VAN DELFSTOFFEN
- C - INDUSTRIE
 - 10 - Vervaardiging van voedingsmiddelen
 - 10.1 - Verwerking en conservering van vlees en vervaardiging van vleesproducten
 - 10.2 - Verwerking en conservering van vis en van schaal- en weekdieren
 - 10.3 - Verwerking en conservering van groenten en fruit
 - 10.4 - Vervaardiging van plantaardige en dierlijke oliën en vetten
 - 10.5 - Vervaardiging van zuivelproducten
 - 10.51 - Zuivelfabrieken en kaasmakerijen
 - 10.510 - Zuivelfabrieken en kaasmakerijen
 - 10.51001 - Vervaardiging van verse vloeibare melk, gepasteuriseerd, gesteriliseerd, gehomogeniseerd en/of ultra-hoog verh
 - 10.51002 - Vervaardiging van room van verse verwerkte vloeibare melk, gepasteuriseerd, gesteriliseerd, gehomogeniseerd
 - 10.51003 - Vervaardiging van ingedikte melk, ook indien met toegevoegde suiker of andere zoetstoffen
 - 10.51004 - Productie van boter
 - 10.51005 - Productie van kaas en wrongel
 - 10.51006 - Productie van wei
 - 10.51007 - Productie van caseïne en lactose (melksuikers).
 - 10.51008 - Productie van yoghurt
 - 10.51009 - Productie van verse desserts op basis van melk

OPDRACHT 9

Registratie als landbouwer bij het Agentschap Landbouw en Zeevisserij

Of je aangifteplichtig bent, hangt af van een aantal criteria, waaronder de bewerkte oppervlakte en hoeveel dieren je houdt. Of je deze activiteiten uitoefent in hoofd- of bijberoep of als hobby maakt niet uit. De volledige informatie kan je terugvinden op de [website van de VLM](#) onder het thema Waterkwaliteit/Mestbank.

Ga voor je beoogde activiteit na aan welke criteria je al dan niet voldoet.

1. Oppervlakte

- Gebruik je in totaal 2 hectare of meer?
- Gebruik je 50 are of meer groeimedium (teelten niet in volle grond)?
- Gebruik je 50 are of meer permanent overkapte landbouwgrond?

- Op een van deze vragen JA geantwoord? Dan ben je aangifteplichtig bij de Mestbank.

2. Mest

- Heb je een opslag van dierlijke mest met 300kg of meer P_2O_5 (fosfaat)?
- Produceren alle dieren die je houdt op jaarbasis 300kg of meer P_2O_5 (fosfaat)?

- Op een van deze vragen JA geantwoord? Dan ben je aangifteplichtig bij de Mestbank.

Ben je niet aangifteplichtig?

Je kan je toch aanmelden bij de Mestbank. Zonder deze aanmelding kan je geen mest aan- of afvoeren. Ook om jouw dieren op andermans perceel te laten grazen (inscharing) is het nodig dat je aangemeld bent. Je kan dan in de verzamelaanvraag je percelen registreren en een vrijstelling van de jaarlijkse aangifte aanvragen.

Hoeveel runderen (van 1 tot 2 jaar) kan je houden, zonder de grens van 300kg P_2O_5 te overschrijden?

Diersoort	Uitscheiding in kg/dier, jaar		NER-D-waarde ¹
	P_2O_5	N	
RUNDVEE			
Mestvee			
Zoogkoeien	25	65	127
Mestkalveren	3,6	10,5	14,1
Runderen jonger dan 1 jaar	7	22,3	31,7
Runderen van 1 tot 2 jaar	19,2	58	83
Andere runderen	29,5	77	106,5

OPDRACHT 9

Je overweegt schapen of geiten te houden voor mest. Van welke diersoort kan je meer vaste mest aanhouden zonder de grens van 300kg P₂O₅ te overschrijden?

Mestcode ¹	Diersoort	Vorm ²	N (kg/ton)	P ₂ O ₅ (kg/ton)	Dichtheid (ton/m ³)
Anderen diersoorten					
24	Schapen	V	8,3	3,5	0,8
25	Paarden	G	4,0	0,2	1,0
26	Paarden	V	5,0	3,0	0,7
27	Geiten	V	6,6	3,5	0,8

Opgelet!

Deze cijfers gaan uit van een aandeel fosfaat per gewicht. De dichtheid of hoeveelheid massa per volume, verschilt per diersoort en per mesttype. Bij bovenstaande tabel kan je bijvoorbeeld zien dat 1m³ vaste paardenmest overeenkomt met ca. 1 ton. Maar 1m³ vaste schapenmest heeft maar een gewicht van 0,8 of 800kg. Als je wil rekenen met een bepaald volume mest, dan moet je deze cijfers nog omzetten.

OPDRACHT 10

Omgevingsvergunning

De vroegere milieuvergunning zit nu vervat in de omgevingsvergunning. Afhankelijk van wat je doet en de omvang, volg je een andere procedure. Het is dus van belang dat je goed weet in welke klasse je exploitatie ingedeeld is. De Vlaamse overheid biedt verschillende mogelijkheden om zelf de klasse op te zoeken, op basis van VLAREM (Vlaams Reglement op de Milieuvergunningen). Hiervoor kan je de [navigator-website](#) raadplegen. Je kan je ook laten bijstaan door een expert om dit verder uit te klaren. De VLAREM-wegwijzer brengt je via een vragenlijst naar de juiste klasse. Je kan achteraf ook je antwoorden aanpassen om te zien of een andere of kleinere activiteit een ander antwoord zou bieden.

- De inrichting valt onder klasse 3
U bent meldingsplichtig bij de gemeente waar de exploitatie zal plaatsvinden.
- De inrichting valt onder klasse 2
U bent vergunningsplichtig bij de gemeente waar de exploitatie zal plaatsvinden.
- De inrichting valt onder klasse 1
U bent vergunningsplichtig bij het provinciebestuur.

Je overweegt om in te zetten op het maken van een goede compost voor je onderneming. Voor het opslaan en verwerken van eigen groenafval is geen vergunning nodig. Maar je wil aan dit groenafval ook mest of materiaal van anderen toevoegen (bv. maaisel uit natuurgebied of stalresten van een collega). Door het aanvullen met materiaal van anderen val je onder de Vlarem-richtlijn. Het volume en de bewerkingen die je uitvoert bepalen in welke klasse deze activiteit ingedeeld wordt, en dus welke stappen je moet nemen (meldings- of vergunningsaanvraag)

- Zoek via de wegwijzer op in welke klasse het composteren van 20m³ groenafval (geen gft) valt.
- Wat verandert er als je meer dan 25m³ groenafval composteert?
- 25m³ compost, is dat veel of weinig?
- Als je een composthoop aanlegt van 2,5m breed en 20m lang, hoe hoog mag deze dan zijn om onder de grens van 25m³ te blijven? (1m³= een volume van 1m breedte x 1m lengte x 1m hoogte).

Selecteer een of meerdere economische activiteiten

Afvalstoffensector ^
 Compostering
Jouw geselecteerde activiteiten **1**
 Compostering Doorgaan naar vragen >

OPDRACHT 10

De [VLAREM-rubriekenlijst](#) geeft een overzicht van alle mogelijke rubrieken en hun onderverdeling. Je kan per categorie afdalen om te zien in welke klasse de activiteit ingedeeld is. Deze benadering geeft ook meteen een goed zicht op de grenswaarden en het onderscheid in klasse als je het overschrijdt. Het vraagt echter wat zoekwerk om je activiteit in de juiste rubriek te kunnen onderbrengen.

Rubriekenlijst

Bekijk welke rubrieken op jouw activiteit van toepassing zijn en wij tonen hierbij de gekoppelde algemene en sectorale milieuvoorwaarden. Je kan de relevante eindrubrieken en hun gekoppelde wetgeving dan bundelen in een persoonlijke VLAREM-bundel.

1. - Aardolie of aardolieproducten

2. - Afvalstoffen

- > **2.1. - Opslag en overslag van afvalstoffen**
- ^ **2.2. - Opslag en nuttige toepassing van afvalstoffen**
 - > **2.2.1. - Opslag en sortering van**
 - > **2.2.2. - Opslag en mechanische behandeling**
 - ^ **2.2.3. - Opslag en biologische behandeling**
 - ^ **2.2.3.a) - compostering van uitsluitend groenafval met:**
 - > **2.2.3.a)1° - opslag of composteerruimte van maximaal 25 m³**
 - > 2.2.3.a)2° - opslag- of composteerruimte van meer dan 25 m³ tot en met 2000 m³
 - > 2.2.3.a)3° - opslag of composteerruimte van meer dan 2000 m³

Detailgegevens

Rubrieknummer: 2.2.3.a)1°

Omschrijving: opslag- of composteerruimte van maximaal 25 m³

Klasse: 3

OPDRACHT 10

Gebied gewestplan?

Waar je activiteit plaatsvindt kan ook bepalend zijn voor de klasse of de grenswaarden. Zo mag je in agrarisch gebied meer dieren houden vooraleer je er een klasse 2-vergunning voor moet aanvragen. Onderstaande tabel ter illustratie.

VLAREM	Gebied gewestplan	Aantal dieren	Welke vergunning?
9.3.1.a)	Woongebied	Gevogelte: >50	Klasse 2
9.3.1.b)	Woongebied met landelijk karakter	Gevogelte: >500	Klasse 2
9.3.1.c)	Agrarisch gebied	Gevogelte: >1000	Klasse 2
9.3.2.a)	Woongebied	Struisvogels: >5	Klasse 2
9.3.2.b)	Woongebied met landelijk karakter	Struisvogels: >10	Klasse 2
9.3.2.c)	Agrarisch gebied	Struisvogels: >20	Klasse 2
9.4.3.a)	Woongebied	Paarden/Runderen: >5	Klasse 2
9.4.3.b)	Woongebied met landelijk karakter	Paarden/Runderen: >10	Klasse 2
9.4.3.c)	Agrarisch gebied	Paarden/Runderen: >20	Klasse 2
9.6.a)	Woongebied	Schapen/Geiten/Herten: >10	Klasse 2
9.6.b)	Woongebied met landelijk karakter	Schapen/Geiten/Herten: >25	Klasse 2
9.6.c)	Agrarisch gebied	Schapen/Geiten/Herten: >150	Klasse 2
9.7.a)	Woongebied	Konijnen/katten: >50	Klasse 2
9.7.b)	Woongebied met landelijk karakter	Konijnen/katten: >150	Klasse 2
9.7.c)	Agrarisch gebied	Konijnen/katten: >300	Klasse 2
9.8.a)	Alle gebieden	Pelsdieren: >20	Klasse 3
9.8.b)	Alle gebieden	Pelsdieren: >300	Klasse 2
9.8.c)	Alle gebieden	Pelsdieren: >5000	Klasse 1
9.9.1°	Alle gebieden	Honden: 5-10	Klasse 3
9.9.2°	Alle gebieden	Honden: >10	Klasse 2

Ferm

